

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio IJmond Zuid- Kennemerland

Heemskerk

Datum: 23 januari 2020

Locatie: Raadszaal Heemskerk

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst in Heemskerk, 23 januari 2020. In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwek van grootschalige zon- en windenergie in Heemskerk als onderdeel van de deelregio IJmond Zuid-Kennemerland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) maximale energieopbrengst, (2) kostenefficiënt, (3) nieuw energielandschap

De scenario's zijn gemaakt door de gemeenten, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben circa 40 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: mix van bewoners (ca. een derde van de groep), vertegenwoordigers van de energiecoöperatie EcoHeemskerk, raadsleden, ondernemers, belangenorganisaties natuur en stichting het Oerij.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 29 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Zuid worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud:

Beschrijving van de scenario's:	3
Kansen, aandacht-en discussiepunten:	4
Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	5
Scenario banner:.....	7

Foto 1: Carrousel langs de drie scenario's.

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio IJmond/Zuid-Kennemerland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Maximale energieopbrengst, (2) Kostenefficiënt en (3) Nieuw energielandschap.

Het scenario **Maximale energieopbrengst** richt zich op de maximale opwekking van duurzame energie en het besparen van CO₂. De belangrijkste uitgangspunten:

- Maatschappelijke opgaven zijn ondergeschikt aan de opwekking van duurzame energie en het besparen van CO₂.
- Op geschikte plekken is ingezet op grootschalige opwekking door zowel wind als zon en op restplekken wordt extra CO₂ vastgelegd door het aanplanten van groen.
- De afhankelijkheid van de import van energie is geminimaliseerd door de grote hoeveelheid opgewekte energie.

Het scenario **Kostenefficiënt** richt zich op afwegingen die het meest kostenefficiënt zijn. Het gaat hier om de integrale kosten van alle stakeholders. De belangrijkste uitgangspunten:

- Er ligt een grote nadruk op de kosten van het netwerk, waardoor opwekking en gebruik dichtbij elkaar liggen.
- De voorkeur gaat uit naar gebieden waar infrastructuur aanwezig is, of waar capaciteit is.
- Beleidsbeperkingen zijn leidend, zodat de procedures makkelijker kunnen verlopen en er geen aanpassingen aan de turbines of zonnevelden gedaan hoeven te worden.

Het scenario **Nieuw energielandschap** gaat uit van een nieuwe kijk op het huidige landschap. De regio is trots op zijn energieopwekking en besparing. De belangrijkste uitgangspunten:

- Men heeft opwekking een prominente plek gegeven in het dagelijks leven en op plekken waardoor de structuur van het landschap versterkt wordt.
- Door de plaatsing van turbines worden oude landschappelijke waarden benadrukt. Zonnevelden worden in stroken georganiseerd waardoor de structuur van het landschap intact blijft.
- De energietransitie zoekt koppeling met andere opgaves, zoals van biodiversiteit en water.
- Er is een nieuw soort economie ontstaan die draait om groene energie.

Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansrijke locaties in de regio:

- Zonnepanelen en windturbines bij Heemskerkse voetbalvelden ADO20 en ODIN.
- Zonnepanelen op vuilnisbelt Beverwijk.
- Windturbines op parkeerterrein agrarische bedrijven.
- Windturbines langs de Reyndersweg.

Locaties die niet/minder geschikt zijn in de regio:

- Het historische landschap (Oer-IJ) en de Stelling van Amsterdam moeten beschermd worden.

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Lokale projecten zouden beter gestimuleerd moeten worden.
- Er moet een lokaal energieloket komen.
- Laat mensen meeprofiteren van de opbrengsten van windturbines en zonnepanelen, zoals ook al veel in Denemarken gebeurt op agrarische gronden. Dat levert de burger geld op omdat ze nu zelfvoorzienend zijn.
- Er moet een bevolkingsonderzoek gedaan worden naar de wensen van bewoners: hoe belangrijk is natuur/ woningbouw/ duurzame energie/ etc.
- Deelnemers zijn bezorgd over de effecten van de bouwstenen/ scenario's op de inwoners. Ze zien graag dat de gevolgen per scenario in beeld worden gebracht.

Regelgeving en beleid:

- Beleid van de provincie: deelnemers zijn benieuwd naar waar wel en niet rekening mee is gehouden m.b.t. het huidige beleid, en waarom er te veel/ verkeerde regels zijn.
- Deelnemers vinden het jammer dat zonnepanelen van particulieren buiten beschouwing worden gelaten in de RES. Vele kleintjes maken één grote en het vergroot het energiebewustzijn van particulieren. De salderingsregeling wordt afgebouwd wat leidt tot minder investeringen door particulieren.
- De aandacht moet niet alleen gaan naar de opwekking van energie. Energiebesparing is minstens zo belangrijk.

Techniek en innovatie:

- Roterende kunstgrasvelden (zoals in Eindhoven).
- Neem de tijd voor nieuwe ontwikkelingen.

- Eerst de technische problemen oplossen en dan pas kijken waar we de panelen en turbines gaan plaatsen.
- Deelnemers zijn bezorgd over de rol van opslag.
- Deelnemers zijn bezorgd of het netwerk de energietransitie wel aan kan. De quote “Laatst zaten we al een keer zonder stroom en dat wordt alleen maar erger”.

Ruimtegebruik:

- Het plaatsen van zonnepanelen en windmolens mag niet ten koste gaan van bomen.
- Er moet gekozen worden voor wat het minste de natuur schaadt.
- Er moet gekeken worden naar Friesland: 100 windturbines in het IJsselmeer.
- Er moet geïnvesteerd worden in gemeenten waar wel plek is.
- Alle openbare gebouwen moeten benut worden: gemeente, sportvoorzieningen, parken, etc.

Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

Er gaat een grote voorkeur uit naar de uitgangspunten van het scenario *'Maximale energieopbrengst'*. De opmerking hierbij is echter wel om hiermee gefaseerd aan de slag te gaan en dat het maximale scenario een eindambitie is dat gecombineerd zou kunnen worden met uitgangspunten uit het scenario *'Kostenefficiënt'*. Bijvoorbeeld:

- *Faseren*: de toepassing in natuurgebieden levert relatief gezien minder op en over 10 jaar (in 2030) is dat misschien ook niet meer nodig door innovatie. Er moet dus eerst gekeken naar de mogelijkheden op basis van het scenario *'Maximale energieopbrengst'*, naar de onderdelen die goed uitvoerbaar zijn binnen het huidige netwerk en regelgeving, en kijk later naar de bouwstenen die gevoeliger liggen, zoals het waterwingebied en de duinen.
- Eerst de *'quick wins'* doen zoals die uit het scenario *'Kostenefficiënt'* voortkomen, dit is het laaghangend fruit, en makkelijk te doen met bestaande infrastructuur. Kijkend naar 2050, is dit ook best een goede opbrengst. Deelnemers vragen zich af waarom dit over 30 jaar zou uitgesmeerd worden. Dit zou namelijk ook in 10-15 jaar gedaan kunnen worden; de opbrengst is dan vergelijkbaar met de opbrengst vanuit het scenario *'Maximale energieopbrengst'* in 2030.

Bij het scenario *'Kostenefficiënt'* zijn ook blauwe stickers geplakt. De toelichting hierbij is dat de RES veel geld gaat kosten, dus het moet sowieso kostenefficiënt zijn om draagvlak te kunnen creëren bij burgers. Ook kan de benadering uit dit scenario gebruikt worden om te groeien naar 2030. Als er meer duidelijkheid is over alle mogelijkheden, kan er verder gekeken worden. Wel is er de opmerking gemaakt dat dit scenario het minst democratisch is. Het wordt van bovenaf opgelegd en bewoners worden minder betrokken. Dit wordt als een nadeel ervaren door de deelnemers.

Over het scenario *'Nieuw energielandschap'* zijn er door de deelnemers geen opmerkingen gemaakt.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken**: dat is vanzelfsprekend. Vooral op bedrijventerreinen, maar de bedrijventerreinen moeten wel eerst vernieuwd worden. Dit kan goed gecombineerd worden met revitalisering.
 - ⇒ Specifiek over TATA: de daken van TATA Steel zijn niet allemaal toegankelijk (niet of slecht bereikbaar) om panelen op te plaatsen en te onderhouden (naast dat de constructie niet altijd geschikt is)

- **Zon op parkeerplaatsen** is vanzelfsprekend, dat biedt veel kansen (Bazar, Tata, strand).
- **Zon op geluidschermen:** dit is een mooi voorbeeld van meervoudig ruimtegebruik. Er zijn meer en meer geluidschermen nodig (bv. bij nieuwe woonwijken), dus dan kun je er beter dubbel gebruik van maken.
- **Wind langs snelwegen:** bestaande infrastructuur gebruiken. Risico: woninguitbreiding richting OV-verbindingen.
- **Wind langs het Noordzeekanaal:** daar waait het het hardst (IJmuiden).
- **Wind: voornamelijk op en rond industrie,** want daar is het toch al rommelig. Industrie gebruikt de stroom direct (*maar daarvoor komt ook wind op zee*). Een opmerking van een zeer kritische deelnemer is dat er eigenlijk geen ruimte is voor windmolens en de bijbehorende transformatoren, omdat die veel geluid maken. Opmerking van iemand anders is dan weer dat de transformator bij Wijk aan Zee wordt ingepakt in rubber en daardoor stiller is.
- **Wind langs bedrijventerreinen:** dan wordt opwek en het gebruik er van wat meer bij elkaar gehouden en minder bij de inwoners.
 - ⇒ Specifiek over TATA: “de veiligheidsnormen bij BRZO-terrein TATA (Besluit Risico Zware Ongevallen) zou het zoekgebied mogelijk kunnen beperken, omdat er een verplichte afstand is voor wind tot risicovolle installaties. Of sluit dit al aan bij de veiligheidsnormen die überhaupt voor windmolens gelden?”

Over gemixte bouwstenen:

- **Zon op gevel**
 - Wel: dit zou kunnen op de ramen; denk aan nieuwe verf/ coating.
 - Niet: esthetiek vs. rendement discussie.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zon op waterwingebied:** dit is een natuurgebied en wordt gebruikt door mens en dier. Men wil hier geen zonnepanelen neerzetten. Er is ook angst voor vervuiling: dat er vuil van de panelen komt. Maar ook wordt gemeld dat als er iets op ligt, mensen er misschien gemakzuchtiger mee omgaan en van alles in het water gooien. Water is een eerste levensbehoefte: daar moet je niet aankomen. Er zijn gigantische velden voor nodig om enige opwek te behalen, dan beter een windmolen en de daken benutten (waar je de zonnepanelen niet ziet).
- **Zon op strandwallen/ jong duinlandschap:** niet in de natuur.
- **Wind in duingebied:** natuurgebied is om te recreëren. In/rond natuur is daarom uitgesloten.
- **Wind langs stadsranden:** conflicteert met toekomstige woningbouw (bv. binnenduinrandweg, stroken tussen Uitgeest/ Heemskerk en Castricum/ Heemskerk).
- **Zon op Stelling van Amsterdam:** niet komen aan cultureel erfgoed. Een deelnemer die vindt dat het wel moet kunnen vraagt of UNESCO-gebied beperkend is voor windmolens. Het plaatsen van een windmolen verandert immers niets aan de stelling, die is nog steeds te bekijken. Ook wordt geopperd: moeten we de UNESCO-status niet heroverwegen?
- **Wind langs oude Oerij-dijken:** niet komen aan cultureel erfgoed (er wordt juist met man en macht gewerkt om ze weer beter herkenbaar te maken). Als daar nu bebouwing aan gaat worden toegevoegd – wat het ook is – dan verdwijnt de herkenbaarheid.

Scenario banner:

SCENARIO 1: Maximale energieopbrengst				
Bouwsteen	# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon				
Zon op grote daken	7	0		
Zon op waterwingebied	0	3		
Zon op gevel	2	1		
Zon op parkeerplaatsen	3	0		
Zon op agrarische grond:	Rondom recreatie		X	
	Langs infrastructuur		X	
	Langs spoorwegen		X	
	Rondom natuur	0	2	
	Langs bedrijfsterrein	1	0	
	Reserveringsgebieden			X
Tuinbouwgebieden			X	
Zon op stortplaatsen			X	
Zon op spoorwegberm			X	
Zon boven snelweg			X	
Zon op geluidsschermen NZ/OW	3	0		
Wind				
Wind op agrarische grond:	Langs snelwegen	3	0	
	Langs spoorwegen			X
	Langs bedrijfsterrein	2		X
	Langs het Noordzeekanaal	3	0	
	Als icoon op het circuit			X
Wind in duingebied	0	5		

SCENARIO 2: Kostenefficiënt			
Bouwsteen	# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon			
Zon op grote daken	3	0	
Zon op parkeerplaatsen	1	0	
Zon op spoorbermen			X
Zon op agrarische grond:	Langs bedrijfsterrein		X
	Binnen 3km MS-netwerk		X
Zon op stortplaatsen	1	0	
Wind			
Windturbines: op en rondom industrie	3	0	

SCENARIO 3: Nieuw energielandschap			
Bouwsteen	# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon			
Zon op grote daken	3	0	

Zon op agrarische grond:	Strandwallen	0	1	
	Veenlandschap			X
	Rondom recreatie			X
	Op stelling van Amsterdam	0	4	
	Jong duinlandschap	0	1	
	Tuinbouwgebieden			X
Zon op gevel		1	0	
Zon op waterwingebied		0	2	
Zon boven snelweg				X
Zon op dijken				X
Wind				
Zoekgebied wind:	Langs stadsranden	0	1	
	Langs kanalen	1	0	
	Langs oude oer ijdijken	0	4	